

PAULO IN DE KLAS

Kunst voor peuters en kleuters

Dit materiaal is bestemd voor leerkrachten van groep 0, 1 en 2. Met de informatie en lessuggesties kunt in de klas aan de slag met beeldende kunst. Het kijken naar en praten over kunstwerken staat centraal. Daarbij oefenen we de basis reken- en taalvaardigheden die kinderen zich op deze leeftijd eigen maken. Alle kunstwerken komen uit de collectie van Museum Boijmans Van Beuningen.

Een les met dit materiaal duurt ca. 1 uur. Ook kunt u losse onderdelen inzetten als aansluiting op de reguliere lessen.

Toelichting Papegaai Paulo

Papegaai Paulo woont in het museum en laat de kinderen graag zijn lievelingskunstwerken zien. Samen met Paulo maken peuters en kleuters op speelse manier kennis met het museum en een aantal kunstwerken. Door middel van kijkopdrachten en associatiespelletjes wordt er aanspraak gemaakt op de basis reken- en taalvaardigheid van jonge kinderen.

Paulo kan met de kinderen in de klas aan de slag, aan de hand van beeldmateriaal, verhaaltjes, lessuggesties en filmpjes.

Wist u dat...

... de kinderen Paulo ook in het museum kunnen ontmoeten? Op <http://www.boijmans.nl/nl/539/papegaai-paulo> vindt u meer informatie over deze museumles.

Paulo op bezoek in de klas

Tip! De dikgedrukte woorden zijn woorden om met de kinderen over te praten. Weten ze wat het is? Kunnen ze voorbeelden noemen?

(NB een groot deel van woorden is terug te vinden in de BAK (Basiswoordenlijst Amsterdamse Kleuters))

Introductie

Paulo woont in het museum. Hij wil namelijk **kunstenaar** worden. Hij kijkt graag in het **museum** rond en ziet daar prachtige **kunstwerken**. Wat is een museum eigenlijk? Zijn de kinderen wel eens in een museum geweest?

Paulo laat de kinderen graag een paar mooie kunstwerken zien. Kijken jullie mee?

Begrippen:

Met deze werken kunnen begrippen worden besproken als onder/ boven, in/ uit, deel/helemaal, ver weg/ dichtbij, groot/ klein, veel/ weinig, voor/achter, tellen, op/ onder, naast, hoog/ laag, donker/ licht, snel/ langzaam, sterk, kleuren, voelen, vacht, ver weg/ dicht bij, vormen, enz

Duur: 10 tot 15 minuten per kunstwerk

Kunstwerken

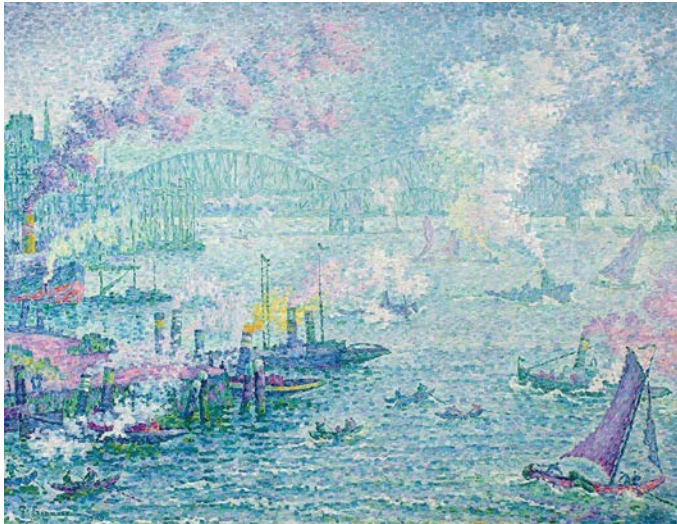
1. Maurizio Cattelan, *Zonder titel*, 2001

Voor dit beeld is speciaal een gat in de grond van de museumzaal gemaakt. Het beeld is gemaakt van was (zoals een kaars). De kunstenaar heeft zichzelf nagemaakt (een **zelfportret**). Het lijkt net echt. Doordat het beeld zo echt lijkt, houdt hij ons een beetje voor de gek en brengt hij ons in de war: komt hier echt een man uit de vloer of...?

De man is **in** de vloer
De man komt **uit** de vloer
De man klimt **naar boven/ omhoog**
De man kijkt **over** het randje
De man komt van **beneden**
Je ziet de man niet **helemaal**
Het beeld is **net echt**

2. Paul Signac, *Haven van Rotterdam*, 1907

Paul Signac was bijna 100 jaar geleden in Rotterdam en zag de **haven** vanuit zijn hotelkamer. Hij was onder de indruk: wat werd er hard gewerkt, wat waren er veel schepen en wat gebeurde er veel! De haven van de stad ziet er op het schilderij heel anders uit dan bijna 100 jaar later, nu; er zijn bijna geen boten meer, het werk wordt buiten de stad in de haven gedaan.

Signac maakte zijn schilderij helemaal met kleine stipjes. Kleuren naast elkaar die samensmelten tot andere kleuren. Het lijkt wel toveren. Van dichtbij zie je stipjes, van veraf zie je eigenlijk pas wat het schilderij **voorstelt**: een haven.

Dit schilderij is het lievelingsschilderij van Paulo. Paulo wil ook kunstenaar worden.

- Zijn er **veel of weinig** bootjes? **Hoeveel** bootjes zie je?
- Welk bootje lijkt het **grootst/ kleinst**? (*NB is dit ook echt zo of komt dit door afstand/ perspectief? Toon dit aan met bijvoorbeeld behulp van blokjes*)
- Welk bootje is het meest **ver weg/ dichtbij**?
- De rook is **voor** de brug
- De rook is **achter** de zeilboot rechts
- Waar komt de rook vandaan?
- Is de boot/ rook/ brug/ kade enz **laag of hoog**?
- Zijn er **veel of weinig** stipjes?
- Welke **kleuren** zie je?

3. Albert Cuyp, *Schimmel in een landschap*, 1650

Op dit schilderij zijn mensen en dieren te zien. Een man houdt een paard aan de **teugels** vast. Een andere man zit **op** de grond **achter** het paard. Op het paard is een **zadel**. Er zijn ook honden. Iedereen staat stil. Op de **achtergrond** staan bomen. In de **verte** rent een man achter een paar honden aan. De mannen hebben mooie en deftige kleren aan. Ook het paard heeft mooie strikken. (eventueel: de kleren van de mannen zien er misschien gek uit, maar ze zijn van **lang geleden**)

- **Hoeveel** mannen zie je?
- **Hoeveel** dieren zie je?
- **Welke** dieren zie je?
- Wie is er **vooraan**?
- Wie is er **achteraan**?
- Wie is **ver weg**?
- Wie is **dichtbij**?
- Wie is er **snel**?
- Wie is er **langzamer**?
- Waar is het **lichter**?
- Waar is het meer **donker**?

4. Kandinsky, *Strahlenlinien (Radiating Lines)*, 1927

De kunstenaar heeft heel veel verschillende soorten **vormen** geschilderd. **Cirkels**, **vierkanten**, **driehoeken**, **rechthoeken**. **Grote** en **kleine**. Ook veel verschillende **kleuren**. **Lichte** en **donkere**. Wat is het? Een raket die naar de maan vliegt? Een boom in maanlicht? Of nog iets anders?

- Welke **vormen** zijn er?
- Welke **kleuren** zijn er?
- Welke vormen zijn **boven**?
- Welke vormen zijn **onder**?
- **Hoeveel/ welke** kleuren heeft de grote blauwe cirkel bovenaan?
- **Wat** zie je?
- Wat is de **bovenkant/ onderkant**?

5. Pieter Bruegel, *De toren van Babel*, 1565

Dit **verhaal** komt uit de **bijbel**. De mensen wilden graag een heel **hoge** toren bouwen om in de **hemel** te kijken. God vond dit niet goed en werd boos. Voor straf liet hij alle mensen een andere **taal** praten. Niemand verstond elkaar meer. Ze konden de toren samen niet meer afbouwen.

- De toren is **hoog**
- Zijn de mensen **groot of klein**?
- Zijn er **veel of weinig** mensen?
- De toren is **naast** het water
- De toren is **onder** de lucht
- De wolken zijn **naast** de toren
- **Hoeveel** verdiepingen zijn er?
- Welke **kleuren** heeft de toren?

Zelf aan de slag

Naar aanleiding van de kunst die u samen met de kinderen hebt bekeken en onderzocht, kunt u onderstaande suggesties als vervolg/ verwerking toepassen.

1. *Kleuren en stippen*

Welke kleuren vinden de kinderen mooi? De kinderen kiezen ieder 4 kleuren verf. Gezamenlijk wordt nog even terug gekeken naar het lievelingsschilderij van Paulo, *De haven van Rotterdam* door Paul Signac. Het is helemaal gemaakt van stipjes. Dan gaan de kinderen zelf een stippenschilderij maken. Ze kunnen dit doen naar eigen inzicht, of met een 'voorbeeld'; een zwartwit-foto van een gebouw, landschap of persoon vullen ze zelf in met stippen.

2. *Een schilderij als Kandinsky*

De kinderen mengen verschillende kleuren en beschilderen daarmee verschillende stukken papier.

Als de verf droog is, knippen ze allerlei vormen.

Eerst gaan ze goed kijken welke vormen ze uitgeknipt hebben. Dit doen ze aan de hand van ordenen:

- Welke vormen zijn er allemaal? De vierkanten worden bij de vierkanten gelegd, de driehoeken bij de driehoeken en de fantasievormen bij de fantasievormen.
- De groepjes vormen worden vervolgens geordend van groot naar klein.
- Alle vormen worden weer bij elkaar gelegd. Nu ordenen de kinderen de vormen naar kleur: blauw komt bij blauw, rood bij rood enz.
- De kleuren worden vervolgens geordend van licht naar donker.

Met de vormen maken ze nieuwe schilderijen, zoals Kandinsky met verschillende vormen en kleuren een kunstwerk maakte. Gebruiken de kinderen een groot licht geel vierkant of juist een kleine groene cirkel? Of misschien wel een blauwe fantasievorm?

De kunstwerken worden een mooie verzameling waarmee zelfs een tentoonstelling mee in te richten is.

Verder kijken: kijktips

Op internet zijn diverse video's te vinden waarin, net als Paulo doet, op speelse wijze voor peuters en kleuters basistaal- en rekenbegrippen aan de orde worden gesteld.

Tellen (Sesamstraat)

Purk leert tellen:

<http://www.nps.nl/nps/sesamstraat/filmpjes/tellen/purkleertellen.html>

Kan je alles wel tellen? Een liedje van Ienimienie:

<http://www.nps.nl/nps/sesamstraat/filmpjes/tellen/>

Schilderen

http://www.schooltv.nl/beeldbank/clip/20100623_liedjeschilderij01

Museum Boijmans Van Beuningen